

Uchwała programowa Związku Górnośląskiego na lata 2019 - 2022

Związek Górnośląski rozpoczyna pomyślnie czwartą dekadę działalności. Jest to czas, by po raz kolejny zabrać głos w ważnych sprawach dla Górnego Śląska w tak szybko zmieniającym się świecie. Mamy świadomość, że nie można zbudować przyszłości dla następnych pokoleń, ale można je do niej przygotować.

Dlatego uważamy, że region ten domaga się przemyslenia siebie „od nowa”:

- odrzucenia obciążeń przeszłości i przyjęcie kierunku w stronę Śląska zielonego, a nie czarnego, z czystym powietrzem, innowacyjną gospodarką, wysoką kulturą dostępną każdemu, zamieszkałego przez wykształconych, świadomych swej wartości ludzi, którzy na Górnym Śląsku „są u siebie” i region ten traktują jako dobro wspólne;
- weryfikacji śląskich mitów, postaw i stereotypów, ustalenia innej hierarchii wartości dla wydobycia dobrej i wartościowej tradycji i zdrowej historii;
- krytycznego spojrzenia Górnoślązaków na samych siebie, uznania także własnych win, zaniedbań, zbędnych kompleksów, by móc pokazać światu bezcenne wartości ziemi górnośląskiej i jej mieszkańców.

Za najważniejsze Związek Górnośląski uważa między innymi:

I. Tożsamość i wartości szczególnie cenione na Śląsku

II. Kulturę, w tym język śląski jako element dziedzictwa kulturowego

III. Edukację z innowacyjnymi kierunkami kształcenia i powszechną edukacją regionalną

IV. Gospodarkę, która na Górnym Śląsku ściśle wiąże się z ochroną środowiska i zdrowiem mieszkańców

V. Samorządność, w której relacje: władza centralna - region kształtowane są zgodnie z zasadą pomocniczości.

I. Tożsamość i wartości

Związek Górnośląski od początku stoi na stanowisku, że rodzina jako absolutny fundament i tożsamość regionalną należy pielęgnować. Wobec wielkiego przyspieszenia zmian, jakie dokonują się w sposobie życia, często mamy do czynienia z wyborem tożsamości narodowej czy etnicznej. Mówi się wręcz o chaosie tożsamości. Tożsamość śląska to kwestia świadomego wyboru zarówno tzw. Ślązaków od pokoleń, posługujących się śląskim dialektem czynnie lub biernie, wychowanych w tradycji i kulturze właściwej temu regionowi, jak i tych, którzy tu przybyli i wybrali Śląsk jako miejsce dla siebie i swoich potomków, choć dzieje ich rodzin związane są z innymi regionami, o

innej kulturze i historii. Akceptowanie Ślązaków z wyboru to nie tylko część historii Górnego Śląska, ale i jego przyszłość.

Związek Górnos Śląski będzie promował i upowszechniał postawę przyjaznej otwartości wobec każdego „Innego” prezentowaną w miejscu pracy, w rodzinie, w szkole, w organizacji i in. Otwartość na „Innego”, ale także otwartość na wiedzę, na innowacyjność, to wartość, którą Związek Górnos Śląski wpisuje do tradycyjnego kanonu, obok rodziny zawsze na Śląsku najważniejszej, religijności i pracy. Etos pracy, tak silnie związany z mentalnością śląską wymaga rozszerzenia o odpowiedzialność, odwagę przedsiębiorczości i wykształcenie. Związek Górnos Śląski w sposób czynny będzie wspierał wszelkie działania upowszechniające poszerzony kanon śląskich wartości. W tej i innych dziedzinach Związek Górnos Śląski chce współdziałać z innymi organizacjami pozarządowymi i wspierać powstawanie nowych. Symbolem współpracy może stać się pomnik „Ślązaczkii” i wspólne obchody ważnych dla Górnego Śląska rocznic.

II. Kultura i język

Związek Górnos Śląski z satysfakcją stwierdza, że kultura śląska w wymiarze sztuki wysokiej osiąga wysoki poziom we wszystkich dziedzinach – począwszy od architektury, poprzez sztuki plastyczne, muzykę po teatr i literaturę. Także w wymiarze popularnym rozwija się jej skrzydło nawiązujące do tradycyjnej kultury ludowej. Związek Górnos Śląski inicjuje i wspiera przedsięwzięcia promujące oryginalny śląski strój w jego wszystkich odmianach, pieśń śląską i język oraz ich twórcze przekształcenie.

Wyrażając szacunek dla przekonań o śląszczyźnie jako etnolekcie, Związek Górnos Śląski stoi na stanowisku, że mowa śląska istnieje i wymaga kodyfikacji jako język regionalny przy całym swoim pięknym zróżnicowaniu. Dla jego zachowania i rozwoju Związek Górnos Śląski postuluje, żeby:

- wspierać starania legislacyjne posłów, zwłaszcza sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych o uznanie śląszczyzny za język regionalny;
- wspierać prace językoznawców przygotowujących merytoryczne podstawy rozstrzygnięć parlamentarnych;
- promować twórców i wielką literaturę śląską, zwłaszcza taką, w której występuje śląski język.

Ważne jest, by posługiwać się językiem śląskim w sytuacjach oficjalnych i towarzyskich, zwłaszcza w organizacjach śląskich, a Związek Górnos Śląski ma dawać dobry przykład.

III. Edukacja

W wychowaniu i kształceniu młodego mieszkańca Górnego Śląska Związek Górnośląski widzi dwa priorytety:

1. Wykształcenie ogólne na wysokim poziomie, którego podstawą są europejskie kompetencje kluczowe, w tym zwłaszcza kształtowanie silnej motywacji do uczenia się, także do uczenia się przez całe życie, rozwijanie indywidualnych pasji, zdolności, w szczególności zainteresowań własnym regionem, promowania kształcenia w zawodach innowacyjnych, zwłaszcza specjalistów z dziedziny odnawialnych źródeł energii.
2. Edukację regionalną Związek Górnośląski postrzega jako potrzebną we wszystkich regionach Polski, opartą na programach uwzględniających specyfikę danego regionu, mającą charakter interdyscyplinarny, realizowaną w formie projektów na rzecz regionu i jego mieszkańców, wyzwalającą inicjatywę i przedsiębiorczość, kształtującą postawy obywatelskie. Tak rozumiana edukacja regionalna ma chronić przed depopulacją, umacniać tożsamość i poczucie własnej wartości.

Dlatego Związek Górnośląski

- będzie starał się oddziaływać na decyzje państwa i samorządów, zmierzające do realizacji edukacji regionalnej jako stałego elementu systemu oświatowego,
- będzie inicjował i realizował przedsięwzięcia z zakresu edukacji regionalnej, współpracował w opracowaniu programów i materiałów dydaktycznych, wspierał kształcenie nauczycieli w tej dziedzinie.

IV. Gospodarka i ekologia

Związek Górnośląski uznaje historyczną rolę górnictwa w rozwoju regionu, ale patrzy w przyszłość. Przemysłowa część Górnego Śląska oraz związane z nim funkcjonalnie Zagłębia Dąbrowskiego – mimo wielu trudności, jakie odcisnęły piętno na historiach ludzi, ich rodzin czy też osiedli i dzielnic, które zamieszkują – jest obszarem udanej transformacji starego przemysłu. Wyrażamy szacunek dla górniczego trudu i poświęcenia przez pokolenia. Obecnie jest to jeden z najatrakcyjniejszych inwestycyjnie regionów przemysłowych Europy. Jednak wskaźniki makroekonomiczne pozwalają wnioskować, iż produktywność i innowacyjność gospodarki tego obszaru jest niższa niż innych, silnych gospodarczo niestołecznych obszarów metropolitalnych. Efekt tzw. zależności od starej ścieżki rozwoju umacniany jest przez koniunkturalne podejście do kwestii ochrony środowiska i transformacji energetyki w Polsce – a co za tym idzie, do przyszłości górnictwa.

Związek Górnośląski chce być sojusznikiem nadawania regionowi nowej dynamiki rozwoju gospodarczego. W ślad za tym deklaruje:

- organiczną pracę na rzecz kształtowania postaw kreatywnych i przedsiębiorczych zarówno w wielkiej gospodarce, jak i indywidualnych jednostek oraz zachowań ekologicznych zwłaszcza odnowy terenów zielonych i starych zadrzewień;
- pobudzanie ciekawości poznawczej młodych ludzi oraz wzmacnianie ich zdolności do czerpania z dorobku kulturowego regionu, Europy i świata;
- inspirowanie do aktywności wpisujących się w rozwój gospodarki kreatywnej, zarówno tych, które bazują na rozwiązaniach technologicznych, jak i tych, w których kultura i sztuka łączą się z biznesem;
- poszukiwanie nowych aliansów strategicznych z aktorami rozwoju regionów, które odważyły się zejść z historycznie warunkowanej ścieżki rozwoju i kreowanie nowych projektów współpracy wewnątrz- i ponadregionalnej w tym zakresie;
- wspieranie zmiany ekologicznej, począwszy od zmiany postaw na poziomie gospodarstw domowych dotyczących m.in. korzystania z wody i źródeł energii oraz selekcjonowania odpadów, przez równoważenie mobilności na obszarach miejskich, skończywszy na złożonych procesach transformacyjnych w gospodarce;
- promowanie sprawiedliwej transformacji energetycznej przez (współ)organizowanie okrągłego stołu obejmującego co najmniej zagadnienia: średniookresowego bilansu miejsc pracy, energii, bilansu kosztów i korzyści, tworzenia instrumentów ograniczających ubóstwo energetyczne w całej Polsce, rewitalizacji uwzględniającej radykalną poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie niskiej emisji;
- upomnienie się i raport skutków zdrowotnych w ludziach i skażenia środowiska .

V. Samorządność

Związku Górnośląski stwierdza, że mimo postulatów gremiów społecznych i samorządowych Reforma samorządowa, która rozpoczęła się w 1990 roku, w dalszym ciągu nie jest w pełni wdrożona, a reforma administracyjna z roku 1998 rozdzieliła regiony między różne województwa. Ustanowiła granice powiatów niejednokrotnie wbrew długoletniej współpracy społeczności lokalnych. Idea regionu jako wspólnego dobra straciła na znaczeniu, osłabły relacje powiatowe, gminne i sąsiedzkie oparte na racjonalnej solidarności i wspólnocie interesów. W administracji samorządowej na szczeblu regionalnym spory zaczęły dominować nad dobrem regionu i wszystkich jego mieszkańców. System zarządzania centralnego pomija zbyt często dobro wspólnot lokalnych, odbiera im zadania i kompetencje, nie uwzględnia ich opinii. Taka sytuacja stoi w sprzeczności z zasadą pomocniczości. Brak w społecznościach lokalnych instrumentów do rzeczywistego samorządzenia, do wykorzystania praw i możliwości, jakie zapewnia Konstytucja, do świadomej odpowiedzialności za swój region.

Związek Górnośląski stać się powinien opoką samorządności i jako taki

- wspierać będzie ideę państwa zdecentralizowanego, o silnym samorządzie regionalnym i lokalnym, współpracę ponad politycznymi sporami i różnicami ideologicznymi, będzie dbać o jedność w różnorodności;
- inicjować będzie działania zmierzające do utworzenia województw i powiatów w pełni samorządowych zgodnie z założeniami reformy z 1990 roku;
- wspierać będzie działania aktywizujące samorzady najniższego szczebla: sołectw, miast, gmin, ich kreatywność i innowacyjność dla dobra społeczności lokalnych;
- podejmować będzie konkretne działania na rzecz aktywności społecznej poprzez edukację obywatelską na poziomie kół i bractw m.in. w zakresie interpretacji przepisów i procedur;
- zachęcać będzie swoich członków do startowania w wyborach samorządowych w różnych ugrupowaniach, w duchu poszanowania państwa prawa;
- podejmie działania na rzecz odnowy wartości etycznych rodziny i społeczeństwa obywatelskiego, troski o etos obywatelski, promocję zachowań roztropnych i odpowiedzialnych;
- wspierać będzie starania o zmiany prawa, które pozwolą na większe dochody własne samorządów.

Związek Górnośląski swoje stanowisko w ważnych dla Górnego Śląska sprawach będzie artykułować z wielką mocą przy współpracy mediów regionalnych, ogólnopolskich i w Parlamencie Europejskim.